

Septuagesima søndag d. 17. februar 2019

Salmer:

752: Morgenstund har guld i mund

523: Min nåde er dig nok

27: Du gav os efter dit behag

557: Her vil ties, her vil bies

Prædikentekst: Matthæusevangeliet 20,1-16

Jesus sagde: »Himmeriget ligner en vingårdsejer, der tidligt om morgenen gik ud for at leje arbejdere til sin vingård. Da han var blevet enig med dem om en dagløn på en denar, sendte han dem hen i sin vingård. Ved den tredje time gik han ud og så nogle andre stå ledige på torvet, og han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård, så skal jeg betale, hvad I har ret til. De gik derhen. Igen ved den sjette og den niende time gik han ud og gjorde det samme. Ved den ellefte time gik han derhen og fandt endnu nogle stående dér, og han spurgte dem: Hvorfor har I stået ledige her hele dagen? De svarede ham: Fordi ingen har lejet os. Han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård. Da det blev aften, sagde vingårdens ejer til sin forvalter: Kald arbejderne sammen og betal dem deres løn, men sådan, at du begynder med de sidste og ender med de første. Og de, der var blevet lejet i den ellefte time, kom og fik hver en denar. Da de første kom, troede de, at de ville få mere; men også de fik hver en denar. Da de fik den, gav de ondt af sig over for vingårdsejeren og sagde: De sidste dér har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, der har båret dagens byrde og hede. Men han sagde til en af dem: Min ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå! Jeg vil give den sidste her det samme som dig. Eller har jeg ikke lov til at gøre, hvad jeg vil, med det, der er mit? Eller er dit øje ondt, fordi jeg er god? Sådan skal de sidste blive de første, og de første de sidste.«

Jesus fortæller mange historier, som starter med ordene: Himmeriget ligner. Og så fortsætter den med at fortælle om en konge, der ville gøre regnskab med sine tjenere. Eller en konge, der skulle holde sin søns bryllup. Eller en sædemand, der gik ud for at så. Mange forskellige slags karakterer i forskellige slags historier. Alle beskriver de episoder fra hverdagslivet eller fra naturen, som vi

kender til. Hvorfor fortæller Jesus historier? Fordi han godt kunne lide at fortælle og få andres opmærksomhed? Fordi han, som vi ofte gør, gerne vil sprede lidt smil og morskab?

Nej, han havde to andre klare formål med at fortælle sine historier.

For det første skal historierne fortælle os noget om Himmeriget. Guds rige. Jesus kalder sine historier for lignelser. For de historier ligner, sammenligner, Guds rige med noget, vi kender. Gud er usynlig. Højt ophøjet. Han bor i det høje. Med Jesu lignelser får vi sat konkrete billeder på Gud. Han kommer lidt mere ned på jorden og ud i vores hverdagsliv. Vi forstår ud fra lignelserne mere om, hvem han er. Hvordan han er. Hvilke karaktertræk han har. Så lignelserne lærer os noget om Gud og hans rige.

For det andet skal de også lære os noget om, hvordan vi skal leve vores liv. Det er ikke lige meget, hvordan vi lever vores liv. Vores liv er værdifulde. De kan ikke gøres om. Vi må hver dag træffe valg om, hvordan vi lever. Der er mange mennesker og magter, som vil påvirke os. Mange, som har meninger om, hvordan vi skal leve vores liv. Det har Jesus også. Fordi han var Guds søn, som han beviste, da han stod op fra de døde påskemorgen, er det værd at lytte til hans mening. Han har en klar holdning til, hvordan vi skal leve vores liv med hinanden. Han har stærke meninger om, hvordan et kristent liv, et Jesus-formet liv, ser ud. Så lignelserne lærer os også noget om, hvordan vi skal leve vores liv.

Selvom lignelserne handler om personer og episoder fra et normalt hverdagsliv, er der altid noget anderledes i dem. Noget, som skurrer i ørerne. Noget, som virker mærkeligt, ja, måske endda uretfærdigt.

Sådan er det også i den lignelse, vi lige har hørt. En vingårdsejer hyrer daglejere til sin vingård. Han hyrer dem ad flere omgange i løbet af dagen. Til sidst på dagen skal de have deres løn. De får alle den løn, som han har aftalt med dem. En denar. En passende løn for en dags arbejde. De får alle helt den samme løn, uanset om de har arbejdet helt fra morgenen gennem middagsheden eller kun en time sidst på eftermiddagen, hvor solen ikke brænder så hårdt mere.

Dem, som har arbejdet hele dagen, brokker sig. De har godt nok fået løn som aftalt for deres 12 timers arbejde. Men når andre får det samme for 1 times arbejde, så blegner deres løn pludselig. Så

er det uretfærdigt. Vingårdsejeren siger dog, at han ikke har gjort nogen uret. Alle har fået det, som der blev aftalt. Han vil have lov til at gøre, som han vil med sine penge, og han vil gøre godt med dem.

Teknisk set har vingårdsejeren jo ret. Han har ikke brudt nogen regler. Alle har fået, hvad de blev lovet. Men alligevel. Vi forstår forargelsen. Vi forstår brokkeriet. Det er diskriminerende. Hvad ville en fagbevægelse ikke sige til den slags? Ville det overhovedet være lovligt i dagens Danmark?

Hvad vil Jesus sige med denne lignelse? Hvad ligner himmeriget? Har himmeriget med uretfærdighed og diskrimination at gøre? Skal vi begå uretfærdigheder og diskriminere?

Nej. Men når det skurrer i vores ører, og vi bliver forargede, er det fordi vingårdsejeren bryder de spilleregler og de værdier, som vi mennesker ofte indretter vores liv efter. Nemlig retfærdighed. Lighed. Der skal ikke forskelsbehandles. Der må ikke diskrimineres på grund af køn, seksualitet, race eller tro. Det er sådan set udmærkede spilleregler og værdier. Uden de spilleregler og værdier ville vores samfund være et dårligere sted at leve. Mange af de spilleregler og værdier har netop rod i kristendommen. De stammer fra, at det enkelte menneske har uendelig værdi. Derfor skal vi behandles lige. Derfor må der ikke gøres forskel. Derfor skal vi kæmpe for retfærdighed. Så det er gode og fine værdier og spilleregler.

Men alligevel. Med sin lignelse viser Jesus, at himmeriget ligner noget andet. Himmeriget ligner ikke et menneskeligt samfund eller rige. Det er anderledes. De værdier og spilleregler og love, som er gode og nødvendige i et menneskeligt samfund, er ikke nødvendige i det himmelske rige hos Gud. Der er der nemlig intet magtbegær. Der er der ingen, der udnytter hinanden. Ingen, der tvinger andre til at gøre noget, de ikke vil. Så de menneskelige værdier, spilleregler og love er overflødige i himmeriget.

Hvordan er der så i himmeriget? Det vil lignelsen lære os. Vingårdsmanden er et billede på Gud. En Gud, som er god, nådig og barmhjertig. Det er han ved første øjekast mod dem, der får en dagsløn for mindre end en dags arbejde. Mere end de egentlig har fortjent.

Han er det dog også mod alle daglejerne. I løbet af dagen hyrer han flere arbejdere. Hvorfor? Havde han ikke kunnet beregne om morgenen, hvor mange han havde brug for? Jo, det vidste han udmærket. Han hyrer flere, fordi han får medynk med dem, der står på torvet og ikke har et arbejde.

Vingårdsejeren har så meget, han gerne vil dele ud af. Han har midler. Han har et sted, en vingård, hvor daglejerne kan få et meningsfyldt arbejde. Det vil han gerne dele med så mange som muligt. Kort og godt, han er god, nådig og barmhjertig.

I første omgang mod dem, som ved den tredje time, den sjette, niende og ellefte time står på torvet. Også dem træffer han en aftale med, giver dem arbejde og en mulighed for at forsørge familien derhjemme. Han hyrer flere daglejere på torvet, end han egentlig har brug for, fordi han er god. I anden omgang er han også god, nådig og barmhjertig mod dem, som allerede er i arbejde derhjemme. Nu bliver deres arbejde mindre hårdt. De bliver flere om arbejdet, de bliver knap så slidte og udmattede. Så vingårdsejeren er nådig, god og barmhjertig mod *alle* daglejerne!

Tænk hvis en arbejdsgiver i dag tænkte på den måde. Hvis en tømrermester eller murermester hyrede tre gange så mange folk, som han havde brug for. Så ville tømrerne og murerne holde noget bedre. Så ville de blive mindre slidte, og de politiske partier ville ikke behøve at diskutere, om der skal laves fleksibel tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Nej, så ville tømrerne og murerne kunne holde et helt arbejdsliv.

Er der nogen arbejdsgiver, der tænker sådan? Jeg tvivler. For de skal jo have en forretning til at løbe rundt. De skal vinde udbud og licitationer, og det gør man kun, hvis man ikke bruger flere arbejdere end højst nødvendigt. Rent forretningsmæssigt er vingårdsejeren et fjols. Hvis han skulle dyste mod andre vingårdsejere på moderne markedsvilkår, ville hans vingård snart gå fallit.

Han er lidt forrykt. Uansvarligt god af sig. Tossegod, ville nogen nok kalde det. Utrolig barmhjertig.

Sådan er Gud netop. Han er utrolig god mod os. Han er utrolig barmhjertig mod os. For det er os, der er som daglejerne. I forhold til Gud, i forhold til frelsen, er vi daglejerne. Vi har ikke krav på nogen fast kontrakt. Vi har ikke fortjent os til noget som helst. Daglejere var uden arbejdsmæssigt sikkerhedsnet. De havde dårligere arbejdsvilkår end en slave. En slave var da trods alt i et fast arbejdsforhold til sin herre. Det er daglejerne ikke. De må tage det, de kan få hver dag. Helt afhængige af, at nogle vil være gode mod dem og give dem arbejde og mening i livet. Helt afhængige af andre. De får liv og glæde, fordi nogen er barmhjertig, god og nådig mod dem. Sådan er Gud over for os. Barmhjertig. God. Nådig.

Han giver os meget mere, end vi har fortjent. Han har givet os håbet om et evigt liv pga. Jesu død og opstandelse. Han giver os nye chancer for at leve liv i kærlighed og tilgivelse med hinanden. Han giver os nye morgener og dage, som er helt ubrugte. Han har givet os evner, og han ønsker, vi skal bruge dem. Så vi kan opleve mening i livet, ved at vi bruger vores evner, og så andre mennesker kan få gavn af de evner. Vi skal ikke redde hele verden hver især med vores evner. Gud har andre daglejere, som han har truffet aftale med, og som han sætter til at hjælpe os for at lindre vores arbejde. For at sikre, at vi ikke går under med stress og overarbejde. Hverken i samfundet i eller kirken.

Gud er en god arbejdsgiver. Han er en barmhjertig herre. Han er en nådig far.

Lignelsen fortæller os altså at Gud er nådig. God. Barmhjertig. Hvad lærer den os så om, hvordan vi skal leve?

Det helt oplagte er, at lignelsen lærer os, at vi skal være nådige. Som Gud er nådig, god og barmhjertig mod os, skal vi være det mod andre. Vi skal være rundhåndede med at dele ud af tilgivelsen. Vi skal give andre mennesker nye chancer. Vi skal være gavmilde med smil og varme velkomster, når nye mennesker dukker op i vores fællesskab. Vi skal være tålmodige over for hinanden. Være barmhjertige. Vi skal støtte og hjælpe hinanden, også når det bliver lidt svært og bøvlet, og når det koster noget for os. Vi må være vedholdende i at spørge den sørgende, om han eller hun har brug for besøg. Vedholdende i at spørge den syge, om han eller hun har brug for en hjælpende hånd med indkøb. Vedholdende i at tale med hinanden om vigtige ting. Livet. Troen. Glæderne og sorgerne.

Nogle af daglejerne havde stået på torvet hele dagen og fik først arbejde til allersidst. Vi genkender måske følelsen fra dengang i folkeskolen, hvor der skulle laves hold til rundbold eller fodbold. Det er ydmygende at stå der til allersidst. Så er man udstillet. Alle de andre er valgt.

Lignelsen lærer os netop også noget om, hvem vi i særligt grad skal være gode, barmhjertige og nådige over for: Nemlig dem, som bliver fravalgt. Dem, som er udstødte af mange fællesskaber, fordi de ikke lige passer ind eller er svære at rumme.

I Guds vingård, i det kristne fællesskab, i hans kirke, skal alle inviteres ind. Der skal være plads til alle, for vi har alle brug for at mærke nåde, godhed og barmhjertighed. Vi har alle brug for at vide, at vi hører til et sted; at vi er villedede og ønskede.

Tænk hvis kirkerne og de kristne fællesskaber kunne blive kendt for, at de ikke kun var interessefællesskaber, men kærlige og varme fællesskaber. Fællesskaber, som rummer de skæve eksistenser. De udstødte. Dem som ikke passer ind til de vanlige kaffeselskaber.

Hvordan kommer vi der til? Først og fremmest ved, at vi indser, at vi selv er daglejere, og at vi ikke har fortjent noget som helst af Gud. Han er nådig, god og barmhjertig mod os. Meget mere end vi fortjener. Det må vi minde os selv om igen og igen. Det må sætte sig dybt i os, og når det har gjort det, er der håb om, at det også kan ses på vores handlinger mod andre mennesker. At Guds rige afspejler sig, bare en smule, i vores handlinger mod hinanden. At nåde, godhed og barmhjertighed må være nogle af den kristne kirkes kendetegn.

For Gud er nådig, barmhjertig og god. Han ønsker, at alle skal mærke det.